

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 marca 2015r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Bożena Szponar - Jarocka (spr.)

Sędziowie: SA Dorota Elżbieta Zarzecka

SA Alicja Sołowińska

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 17 marca 2015 r. w B.

sprawy z odwołania (...) w B.

przy udziale zainteresowanej A. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wysokość podstawy wymiaru składek

na skutek apelacji (...) w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 13 maja 2014 r. sygn. akt V U 1974/13

I. zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z 27 września 2013r. w ten sposób, że ustala, iż podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia A. J. z tytułu wykonywania umowy zlecenia na rzecz (...) w B. wynosi:

1. podstawa wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, emerytalne, rentowe i wypadkowe:

- za III.2011r. – 450,86 zł,

- za okres od IV.2011r. do X.2011r. – 607,69 zł,

- za okres od XI.2011r. do I.2012r. – 595,03 zł,

- za II i III.2012r. – 585,09 zł,

- za okres od IV.2012r. do XII.2012r. – 597,31 zł,

- za I, II, III 2013r. – 585,09 zł,

- za IV, V, VI 2013r. – 597,31 zł

2. podstawa wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne:

- za III.2011r. – 569,69 zł,
- za okres od IV.2011r. do X.2011r. – 539,26 zł,
- za okres od XI.2011r. do I.2012r. – 528,03 zł,
- za II i III.2012r. – 519,21 zł,
- za okres od IV.2012r. do XII.2012r. – 530,05 zł,
- za I, II, III 2013r. – 519,21 zł,
- za IV, V, VI 2013r. – 530,05 zł,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz (...) w B. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, w tym 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Sygn. akt III AUa 1201/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 27 września 2013 roku, wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.) oraz ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 roku, Nr 164, poz. 1027 ze zm.) ustalił, że podstawa wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe i wypadkowe A. J. z tytułu wykonywania umowy zlecenia na rzecz (...) w B. wynosi: za miesiąc marzec 2011 roku 519,35 złotych, za miesiące od kwietnia 2011 roku do czerwca 2013 roku – po 700 złotych miesięcznie, zaś podstawa wymiaru składki na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne za miesiąc marzec 2011 roku – 641,52 złotych, zaś za miesiące od kwietnia 2011 roku do czerwca 2013 roku – po 621,18 złotych miesięcznie.

(...) w B. w odwołaniu od powyższej decyzji zarzucił organowi rentowemu dokonanie błędnej oceny treści umowy zawartej pomiędzy Uniwersytetem a A. J.. Na podstawie tejże umowy strony ustaliły bowiem, że wynagrodzenie A. J. będzie wynosiło kwotę 700 złotych miesięcznie pomniejszoną o składki, które opłaci (...) jako płatnik. Wskazując na powyższe, (...) w B. domagał się zmiany decyzji i ustalenia nowej podstawy wymiaru składek.

Sąd Okręgowy w Białymstoku, po rozpoznaniu powyższego odwołania, wyrokiem z dnia 13 maja 2014 roku odwołanie oddalił (pkt I) oraz zasądził od (...) w B. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. kwotę 60 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt II). Z ustaleń Sądu I instancji wynikało, że (...) w B. zawarł w dniu 15 grudnia 2009 roku z A. J. umowę o utrzymanie i aktualizację strony internetowej. Na podstawie tejże umowy A. J. zobowiązała się do administrowania zawartością strony, dokonywania zmian strony, dodawania nowych funkcjonalności, bieżącej aktualizacji treści oraz promocji strony w wyszukiwarkach internetowych. Strony ustaliły wysokość wynagrodzenia zainteresowanej na kwotę 700 złotych brutto miesięcznie, przy czym w § 2 pkt 5 umowy znalazł się zapis, iż wynagrodzenie brutto uwzględnia ewentualnie wymagane składki na ubezpieczenie społeczne wykonawcy. Z dalszych ustaleń Sądu Okręgowego wynikało, że na podstawie decyzji ZUS z dnia 12 sierpnia 2013 roku stwierdzono, iż A. J. w okresie od dnia 1 stycznia 2011 roku do dnia 8 marca 2011 roku nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia zawartej z Uniwersytetem w B.. Zgodnie z twierdzeniami odwołującego – płatnika składek ustalone w umowie wynagrodzenie uwzględniało składki na ubezpieczenia wykonawcy. Sąd I instancji wskazał, iż stosownie do treści art. 18 ust. 1 i ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe zleceniobiorców stanowi przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, jeżeli w umowie agencyjnej lub umowie zlecenia albo w innej umowie

o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, określono odpłatność za jej wykonywanie kwotowo, w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej albo prowizyjnie. Stwierdził nadto, że przychód z tytułu wykonywania usług na podstawie umowy zlecenia od osoby prawnej jest przychodem z działalności wykonywanej osobiście, jednakże w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych ustawodawca nie wskazał konkretnie, co jest przychodem z tytułu wykonywania umowy zlecenia. Zdaniem Sądu I instancji, w niniejszej sprawie było to wynagrodzenie należne A. J.. Sąd Okręgowy zauważył przy tym, że druki (...) oraz ZUS RCA zawierają rozbieżności odnośnie otrzymywanego przez zainteresowaną wynagrodzenia. Zgodnie z wyjaśnieniami zainteresowanej, wystawiła ona Uniwersytetowi rachunki na kwotę 700 złotych miesięcznie, przy czym zwróciła mu kwotę 4.489 złotych tytułem nienależnie pobranych składek. W dalszej kolejności Sąd I instancji stwierdził, że strony umowy zlecenia mogą zmienić jej treść, przy czym w przypadku spornej umowy z dnia 15 grudnia 2009 roku wszelkie jej zmiany wymagały formy pisemnej pod rygorem nieważności. Czynność prawna może zawierać postanowienia, które nie uzależniają jej skuteczności od zdarzenia przyszłego i niepewnego, lecz z takim faktem wiążą inne określone skutki prawne. Sąd I instancji wskazał, że umowa została zawarta w dacie, w której A. J. podlegała ubezpieczeniom społecznym jako pracownik (od dnia 1 marca 2001 roku – do dnia 31 grudnia 2010 roku). Następnie do dnia 8 marca 2011 roku była ubezpieczona jako osoba pobierająca zasiłek macierzyński. Zdaniem Sądu Okręgowego, zarówno wyjaśnienia zainteresowanej, jak również fakt dokonania przez nią na rzecz (...) zwrotu kwoty 4.489 złotych wskazują na to, że płatnik składek nie skorzystał z wynikającego z § 2 pkt 5 umowy prawa do zmiany wysokości wynagrodzenia wykonawcy. Skoro zatem w spornym okresie wynagrodzenie A. J. wynosiło 700 złotych miesięcznie, to taka kwota była podstawą wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. (pkt II sentencji wyroku).

(...) w B. zaskarżył powyższy wyrok w całości, zarzucając mu:

I. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, iż ustalona w umowie zlecenia, zawartej pomiędzy Uniwersytetem a zainteresowaną A. J., kwota 700 złotych stanowiła przychód zainteresowanej, podczas gdy z treści tej umowy wynika, iż kwota ta obejmuje również składki na ubezpieczenie społeczne, które musi opłacić (...) w związku z realizacją tej umowy,

II. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego poprzez przyjęcie, iż zwrot kwoty 4.489 złotych Uniwersytetowi przez zainteresowaną stanowi o tym, iż (...) nie skorzystał z przysługującego mu prawa do zmiany wynagrodzenia zainteresowanej jako wykonawcy, podczas gdy zwrot tej kwoty wynikał jedynie z faktu, iż ta część wynagrodzenia została przez zainteresowaną pobrana nienależnie za względu na fakt, iż nie poinformowała ona (...) jako płatnika o tym, iż utraciła ona w trakcie wykonywania umowy inny, uprzednio posiadany tytuł ubezpieczenia, przez co (...) wypłacił jej wynagrodzenie bez potrącenia należnej na ubezpieczenie społeczne składki,

III. naruszenie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez pozostawienie w mocy zaskarżonej decyzji i dopuszczenie by podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne pozostała ustalona w wysokości wyższej niż przychód zainteresowanej A. J. uzyskany z tytułu wykonywania umowy zlecenia.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającej go decyzji i uwzględnienia odwołania, ewentualnie uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania oraz zasądzenia od organu rentowego na rzecz skarżącego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna.

W ocenie Sądu II instancji, wolą stron – (...) w B. oraz zainteresowanej A. J. - przy zawieraniu umowy o utrzymanie i aktualizację strony internetowej z dnia 15 grudnia 2009 roku było przyznanie zainteresowanej wynagrodzenia w kwocie 700 złotych brutto miesięcznie, przy czym kwota ta miała uwzględniać ewentualnie wymagane składki na ubezpieczenia społeczne zainteresowanej, w tym także składki opłacane przez (...) (§ 2 ust. 1 i 5 umowy). Zapis sformułowany w ten sposób wynikał z tego, że (...) dysponował określoną kwotą – 700 złotych miesięcznie – na utrzymanie i aktualizację strony internetowej uczelni, która to kwota została założona w budżecie uczelni. Miał on zapewnić to, iż niezależnie od tego, czy wykonawca umowy zlecenia podlega bądź nie ubezpieczeniom społecznym z innego tytułu, to całkowity koszt poniesiony przez (...) z tytułu utrzymania i aktualizacji strony internetowej nie przekroczy kwoty 700 złotych.

Poza sporem pozostawało to, że w dacie zawarcia umowy zainteresowana pozostawała w stosunku pracy, który stanowił podstawę podlegania przez nią obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. W okresie podlegania przez wnioskodawczynię obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik, nie istniał zatem obowiązek opłacania składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne z tytułu umowy zlecenia. W marcu 2011 roku, z uwagi na ustanie stosunku pracy, zainteresowana utraciła inny tytuł ubezpieczenia, co aktualizowało obowiązek podlegania przez nią ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy zlecenia oraz uiszczania stosownych składek z tego tytułu. Wobec tego, że zainteresowana nie poinformowała o tym fakcie (...), od marca 2011 roku tytułem wynagrodzenia za wykonywanie umowy zlecenia, otrzymywała kwoty, których część winna być przeznaczona na składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne. W związku z żądaniem (...), zainteresowana zwróciła mu kwotę 4.489 złotych, przyznając tym samym, iż było to świadczenie nienależne.

Kwestię sporną stanowiło ustalenie wysokości podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne zainteresowanej z tytułu wykonywania umowy zawartej z Uniwersytetem za okres od marca 2011 roku do czerwca 2013 roku.

Stosownie do treści art. 18 ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe zleceniobiorców ustala się zgodnie z art. 18 ust. 1 w/w ustawy, jeżeli w umowie agencyjnej lub umowie zlecenia albo w innej umowie o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, określono odpłatność za jej wykonywanie kwotowo, w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej albo prowizyjnie. Zgodnie natomiast z art. 18 ust. 1 w/w ustawy podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 w/w ustawy. Przepis ten definiując pojęcie przychodu m.in. z tytułu umowy zlecenia odsyła do przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Zgodnie zaś z art. 13 pkt 8 ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2012 roku, poz. 361 ze zm.) przychody osiągnię na podstawie umowy zlecenia są przychodami z działalności wykonywanej osobiście, o której mowa w art. 10 ust. 1 pkt 2 w/w ustawy. Zgodnie z art. 11 cytowanej ustawy z dnia 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych przychodami są otrzymane lub postawione do dyspozycji podatnika w roku kalendarzowym pieniądze i wartości pieniężne.

Stosownie natomiast do treści art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne m.in. osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia, stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób. Podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne pomniejsza się o kwoty składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, potrąconych przez płatników ze środków ubezpieczonego, zgodnie z przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych (art. 81 ust. 6 w/w ustawy).

W ocenie Sądu II instancji, przychodem zainteresowanej z tytułu wykonywania umowy zlecenia zawartej z Uniwersytetem za sporne miesiące, poczynając od marca 2011 roku do czerwca 2013 roku, a tym samym podstawą wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne, są kwoty stanowiące różnice pomiędzy kwotami pierwotnie wypłaconymi zainteresowanej przez (...) tytułem wynagrodzenia za poszczególne miesiące pomniejszone o kwotę należnych składek na ubezpieczenia społeczne za zainteresowaną za każdy miesiąc, zwróconych Uniwersytetowi

przez zainteresowaną jako świadczenie nienależne. Skoro bowiem A. J. zwróciła Uniwersytetowi kwoty stanowiące równowartość składek na ubezpieczenia społeczne, to nie można mówić, że jej przychód za sporny okres stanowiły kwoty po 700 złotych miesięcznie.

Tym samym zasadnie skarżący zarzucił w apelacji, iż Sąd I instancji błędnie ustalił, że przychód zainteresowanej z tytułu umowy zlecenia za sporne okresy (pełnych miesięcy kalendarzowych) wynosił 700 złotych miesięcznie, podczas gdy stanowił on różnicę pomiędzy kwotą 700 złotych, a kwotą należnych składek na ubezpieczenia społeczne. W konsekwencji zaś przyjął błędną wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Końcowo wskazać należało, że wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne za poszczególne miesiące spornego okresu Sąd Apelacyjny przyjął zgodnie z wyliczeniem (...). Organ rentowy wyliczenie to kwestionował jedynie z tego względu, że nie zgadzał się z uznaniem za przychód zainteresowanej kwoty 700 złotych miesięcznie, pomniejszonej o kwotę należnych składek na ubezpieczenia społeczne.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny orzekł jak w pkt I sentencji wyroku na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 11 ust. 2 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 roku, Nr 163, poz. 1349 ze zm.), zasądzając od organu rentowego na rzecz wnioskodawcy kwotę 180 złotych (120 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję oraz 60 złotych – za I instancję) - pkt II sentencji wyroku.

A.K.